

Metodika úkonů odlehčovací služby

Základní úkony jsou poskytovány v souladu se zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Základní činnosti jsou hrazeny přednostně z přiznaného příspěvku na péči. Přesáhne-li sjednaný rozsah služeb částku příspěvku, hradí se tento rozdíl z příjmů uživatele.

Fakultativní úkony jsou zařazeny do seznamu všech poskytovaných úkonů jako služba nad rámec zákona o sociálních službách. Fakultativní činnosti jsou vždy za úhradu, která může být poskytovatelem stanovena až v plné výši nákladů na tyto služby.

Přednostně jsou zajišťovány úkony základních činností odlehčovací služby.

Při poskytování všech uvedených úkonů se pracovníci řídí Standardy kvality odlehčovací služby a dalšími vnitroorganizačními předpisy a postupují dle těchto zásad:

- Při provádění jednotlivých úkonů OS vychází z individuálně určených potřeb uživatele, v návaznosti na jeho Individuální plán
- Dodržují bezpečnost práce.
- Předchází obecným rizikovým situacím
- Jsou předem seznámeni s individuálními riziky týkajícími se uživatele, kterému péči poskytují (úkon Jednání se zájemcem o službu, Smlouva o poskytování OS, individuální plány uživatele)
- Dbají, aby nebyla ohrožena intimita uživatele, a respektují uživatelské požadavky, postupují v souladu se standardem č. 2 Ochrana práv uživatele.
- Podporují uživatele, aby se, dle svých zachovaných schopností a dovedností, aktivně zapojil do činností spojených s poskytovanými úkony a to zejména do těch, které se týkají péče o vlastní osobu.

Základní úkony odlehčovací služby (dále OS) a zásady při jejich poskytování

a) Pomoc při zvládání úkonů péče o vlastní osobu

1. Pomoc a podpora při podávání jídla a pití

- Úkon je prováděn u uživatelů služeb, kteří si vzhledem ke svému zdravotnímu stavu a snížené soběstačnosti nejsou schopni jídlo nebo pití sami podat (do úst) a přijmout. Jídlo je podáno v případě potřeby uživatele tak, aby bylo umožněno jeho vhodné přijetí (nakrájeno na kousky, mixováno – každý druh samostatně).
- K podání pití jsou využívány vhodné nádoby (hrnky, lahve na pití). Jídlo a popř. pití podává uživateli pracovník přímo do úst.
- U uživatelů, kterým je poskytován tento úkon, je nezbytné dbát na dodržování pitného režimu. Uživateli je nápoj nabízen. Současně se respektuje rozhodnutí uživatele.

2. Pomoc při oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek

- Je prováděn u uživatelů, kteří se vzhledem ke svým aktuálním schopnostem a dovednostem nejsou schopni sami obléknout.
- Přípravení oblečení nebo výběr oblečení ve spolupráci s uživatelem (s ohledem na příležitost, denní dobu, počasí apod.), nebo dle pokynů uživatele, oblékání a svlékání, přidržení oděvu při oblékání a rozepínání knoflíků, zipů, obouvání a zavazování obuvi, nasazování protéz, kýlních pásů. Blíže je vyspecifikováno v individuálním plánu uživatele.
- Pokud není uživatel schopen sám vyhodnotit, jaké vhodné oblečení vybrat, je mu pracovník nápomocen při rozhodování a snaží se vhodné oblečení vybrat společně.

3. Pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu ve vnitřním prostoru

- Úkon je prováděn v prostorech OS a budově DPS během dne. Pracovník pomáhá uživateli při orientaci v jeho pokoji nebo na chodbách domu s pečovatelskou službou. Jedná se o doprovod uživatele po pokoji nebo po domě formou přímého doprovodu (pracovník jistí uživatele) nebo nepřímého doprovodu (pracovník pokyny směřuje uživatele, otvírá a zavírá dveře).
- Úkon také zahrnuje převoz uživatele po chodbách DPS na invalidním vozíku. Uživatelé jsou doporučeny, případně zajištěny kompenzační pomůcky – hůlky, berle, speciální chodítka.

4. Pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík

Úkon je prováděn u uživatelů služeb se sníženou pohyblivostí.

- U částečně mobilního člověka – pomoc při zvedání, přistavení vozíku, přidržení při přesedání na vozík, židli, lůžko, apod.
- U plně imobilního člověka – úkon je poskytován za pomoci zvedáku, popřípadě za pomoci druhé osoby (rodinného příslušníka)
- přesun a polohování imobilního uživatele v lůžku – změna polohy uživatele z důvodu prevence poškození pokožky dlouhodobým tlakem za případného využití polohovacích pomůcek (polštáře, podložky,...) apod.

b) Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu

1. Pomoc při úkonech osobní hygieny

- Koupele/sprchování na středisku osobní hygieny: Den (termín) koupele je stanoven v individuálním plánu uživatele. Může být však poskytnut i jiný den, dle aktuální potřeby nebo požadavku uživatele a provozních možností poskytovatele. Uživatel si s sebou přináší vlastní mýdlo, žínku, šampon, ručník, čisté prádlo, hygienické pomůcky, krém k ošetření pokožky, vatové tyčinky na osobní hygienu, hřeben. Vlastní pomůcky ke koupeli si přináší uživatel z důvodů zvyklostí (zachování pocitu vlastní intimity a individuálních přání). Koupele probíhá na mycím lůžku. Teplota vody je cca 37 stupňů, vždy podle potřeb uživatele. Omytí těla, zejména intimních partií, provádí uživatel sám. Pokud toho není schopen, pomáhá

pracovník. Je popsáno v IP uživatele. Po ukončení koupele je mycí lůžko vydezinfikováno a koupelna uklizena.

Úkon zahrnuje: sprchování, ošetření kůže, osušení, výměnu hygienických pomůcek, dezinfekci mycího lůžka. Po dobu provádění hygienického úkonu může být přítomen i další pracovník, aby byl nápomocen při manipulaci s uživatelem

- Provádění ranní, večerní a další hygieny v průběhu dnes u mobilního nebo částečně mobilního člověka: ranní (večerní, další) hygiena je prováděna v pokoji OS. Četnost je stanovena v individuálním plánu uživatele. Hygiena probíhá v koupelně u umyvadla, na toaletní židli nebo WC. Jsou použity uživatelovy vlastní hygienické potřeby, žínky, ručníky, hřebeny, hygienické a inkontinenční pomůcky, apod. Úkon zahrnuje omytí obličeje, horní poloviny těla, intimních partií, ošetření pokožky, výměnu hygienických a inkontinentních pomůcek. Pokud toho uživatel vzhledem ke svým aktuálním možnostem není schopen, dopomáhá pracovník.
- Provádění ranní, večerní a další hygieny v průběhu dne u imobilního člověka: hygiena je prováděna na lůžku. Jsou použity uživatelovy vlastní hygienické potřeby, žínky, ručníky, hřebeny. Pracovník připraví do nádoby určené k mytí uživatele teplou vodu cca 37 ° a následně provádí osobní hygienu. Úkon zahrnuje omytí obličeje, horní a dolní poloviny těla, intimních partií, ošetření pokožky, výměnu inkontinentních pomůcek. Tento úkon zahrnuje přípravu a úklid hygienických potřeb včetně nádoby určené k mytí uživatele.
- Součástí úkonu osobní hygieny je péče o zuby nebo zubní protézu.

2. Pomoc při základní péči o vlasy a nehty

- Základní péče o vlasy zahrnuje umytí, vysušení a učešání vlasů za použití hřebenu uživatele a fénu poskytovatele služby (na Středisku osobní hygieny). Pracovnice může odmítnout použít uživatelův fén, pokud je poškozený a byl by tak ohrožen její život nebo zdraví. Mytí vlasů probíhá v rámci koupele. Organizace umožňuje zprostředkování komerční služby – kadeřnictví a to v pokoji OS,
- dle jeho potřeby, popřípadě objednání a dovoz ke kadeřníkovi mimo DPS.
- Základní péče o nehty zahrnuje ostříhání a zapilování nehtů na rukou nástroji uživatele (na Středisku hygieny).
- Tento úkon zahrnuje i holení vousů, a to pouze za použití pomůcek patřící uživateli.

Odborná péče o nehty na nohou je v kompetenci pedikérky.

Uživatel může využít službu pedikúry:

- na pracovišti pedikúry v DPS
- objednat pedikúru na pokoj OS
- využít jinou komerční službu pedikúry

Odlehčovací služba může uživateli pomoci tyto navazující služby zprostředkovat.

3. Pomoc při použití WC

- Pomoc při svlečení šatů, výměna inkontinenčních pomůcek, přidržení uživatele při usedání na mísu, otření po vykonané potřebě, pomoc při vstávání, dání inkontinenčních pomůcek, oblečení prádla a kalhot. Při použití hygienického křesla vynesení, umytí a dezinfekce nádoby. Úkon zahrnuje i pomoc uživateli při manipulaci s močovou láhví, výměnu sběrného

sáčku na moč, vypuštění moče ze sběrného sáčku. Úkon provádí pracovnice v ochranných rukavicích.

c) Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy

1. Zajištění stravy přiměřené době poskytování služby a odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování

- Strava je zajišťována ze stravovacího provozu:
 - v pracovní dny 1. Základní škola Nové Město na Moravě (Zde je během školního roku možnost výběru ze dvou druhů jídel na den. Personál nebo rodina pomůže uživateli si oběd vybrat.)
 - o víkendu a ve svátcích Nemocnice Nové Město na Moravě (pouze 1 druh jídla nebo dietní strava). Pro odebírání obědů z nemocnice je zavedena vratná karta, na kterou pracovník NSS průběžně doplňuje finanční vklad, ze kterého jsou sráženy částky za jednotlivé odebrané obědy.
 - V případě požadavku na dietní stravování, je dietní stravování zajišťováno každodenně z Nemocnice
 - v ceně 75 Kč za oběd včetně dopravy (provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy a případným mytím termoportu).
- Strava zahrnuje polévku, hlavní jídlo, případně salát, kompot, pečivo, zákusek, ovoce apod.
- Odhlášení nebo přihlášení oběda je třeba provést nejpozději do 13 hodin předešlého dne, kdy má změna nastat a to na telefon: 566 598 106, 566 598 101, případně prostřednictvím pracovníka v sociálních službách, který oběd předává.
- Pracovníci se řídí podle směrnice – Metodický pokyn pro rozvoz obědů, který je zpracován pro celou organizaci.
- Snídaně a večeře pomůžeme připravit z vlastních zdrojů.
- Oběd je přivážen ve speciálních termoportech.
- Uživatel předává neprodleně – tzn. nejpozději následující den po donášce oběda, umytý a čistý termoport. Uživatel má povinnost chránit termoport před poškozením, ztrátou a zničením.

2. Pomoc při přípravě stravy přiměřené době poskytování služby

- Uživatel si připravuje jídlo a pití sám z vlastních surovin. Pracovník asistuje a vypomáhá při činnostech, které uživatel sám nezvládá.
- Pracovník sám nachystá jídlo ze surovin uživatele (zejména vaření čaje, kávy, ohřívání v mikrovlnné troubě, krájení jídla). Jídlo je uživateli naservírováno. Postup je specifikovaný v IP uživatele.

d) Poskytnutí ubytování

1. Ubytování

V domě s pečovatelskou službou nabízíme odlehčovací službu. Jedná se o poskytnutí pomoci na přechodnou dobu. Služba je určena seniorům a osobám se zdravotním postižením, kteří potřebují na přechodnou dobu profesionální péči, podporu a pomoc druhé osoby, dále viz standard č. 1

Pokoj se nachází v prvním patře DPS, část budovy A. Je bezbariérový a vybaven televizí, telefonním přístrojem, ledničkou, mikrovlnou troubou, varnou konvicí.

Pokoj určený k obývání má kuchyňský kout, polohovací lůžko, stůl, židle, skříň, křeslo. Vlastní oddělené WC s bezbariérovým přístupem, s umyvadlem, madly a prostorem pro hygienu.

2. Úklid, praní a drobné opravy ložního a osobního prádla a ošacení, žehlení

Úklid

- Úkon zahrnuje: vysávání, zametání, vytírání na mokro, utírání prachu, vysávání čalouněného nábytku, vyklepání předložek, ometení pavučin, úklid prádla do skříně, ve skříni, umytí, utření a úklid nádobí, otření pracovní plochy, linky, umytí dřezu, úklid nakoupených potravin, vynesení odpadků, umytí WC, sběrné nádoby přenosného WC, umyvadla, sprchového koutu, zalévání květín, převlékání postelí, větrání
- Součástí tohoto úkonu je i údržba domácích spotřebičů. Jedná se o základní péči o domácí spotřebiče – umytí sporáku, mikrovlnné trouby, varné konvice, telefonu, odmrazení a omytí chladničky a mrazničky.
- Úklid pokoje probíhá denně, případně s ohledem na přání klienta.

Praní a žehlení ložního a ošacení, žehlení

- Prádlo je práno v prádelně DPS. Úkon zahrnuje roztrídění prádla, vložení do pračky, pověšení prádla, sběr suchého prádla, žehlení, skládání a uložení prádla do skříně.
- Uživatel předává prádlo pracovníci NSS ve své nádobě určené k tomuto účelů, včetně soupisu prádla se svým jménem. Se souhlasem uživatele může být také prádlo popsáno fixou určenou na textil a to na místě, které je předem dohodnuto s uživatelem. Pokud prádlo nepouští barvy je práno v jedné pračce na předem nastavený program. V případě velmi znečištěného prádla se prádlo dezinfikuje a pere se v pračce pro něj určené. Prací prášek je součástí ceny za ubytování. Po vyprání je prádlo usušeno na sušácích nebo v sušičce a vyžehleno. Čisté suché prádlo je poskládáno, zváženo a počet kil zapíše pracovník do výkazu praní prádla. Poté je prádlo doneseno do bytu uživatele, kde je obsah koše zkontrolován dle přiloženého soupisu.
- Vyprané a vyžehlené prádlo je předáno následující den s ohledem na provozní možnosti.
- Součástí tohoto úkonu jsou drobné opravy prádla a ošacení uživatele (přišité knoflíky, gumy, zašití díry, apod.)

e) Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

1. Doprovázení dospělých do školy, školského zařízení, zaměstnání, k lékaři, na orgány veřejné moci a instituce poskytující veřejné služby a doprovázení zpět

- doprovod k lékaři, na úřady, na nákupy, do provozoven veřejných služeb, na kulturní akce pořádané v NMNM (kulturní dům, apod.)
- doprovod na zájmové a volnočasové aktivity mimo DPS, na orgány veřejné moci, instituce poskytující veřejné služby a jiné navazující sociální služby a doprovázení zpět

2. Pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob

Vyžádané úkony jsou s uživatelem vždy předem dojednány a to s dostatečným časovým předstihem. V případě nutnosti použití vozu NSS - minimálně předešlý den do 13.00 hodin. Z kapacitních důvodů může být tento úkon odmítnut – pokud předpokládaný čas je delší než 1 hodina.

f) sociálně terapeutické činnosti

- poskytovatel poskytne uživateli součinnost v socioterapeutických činnostech, o které projeví zájem, a jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob. Jedná se o akce pořádané v prostorách DPS. Jsou to především:
 - společenská setkání,
 - tanečky

g) Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

1. Zejména vyžádaná konzultace soc. pracovníka s úřady, institucemi a pečujícími rodinami – řešení spolupráce mezi poskytovatelem a uživatelem vzhledem k jeho postižení a potřebám, řešení následné péče a možností využití navazujících služeb (vyplňování žádostí a s tím související úkony).
2. personál NSS poskytne uživateli podporu a pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a jeho oprávněných zájmů
 - Přítomnost pracovníka v pokoji uživatele, po dobu, která je nasmlouvána a blíže specifikována v Individuálním plánu. Pracovník koná dohled i v případě, že je uživatel nemocný, psychicky rozrušený, umírající, úzkostný, má strach ze samoty a sám o přímý dohled požádá.

- U uživatelů, kteří jsou upoutáni na lůžko a mají sepsanou Žádost o užívání prostředků k zamezení pádu, je dohled vykonáván častěji a dle potřeb uživatele (v závislosti na aktuálním zdravotním stavu).

Personál má k dispozici klíč od pokoje. Při provádění dohledu personál postupuje dle uživatelského přání, které je popsáno v Individuálním plánu uživatele. Zaklepe, odemkne a vejde do pokoje, provede dohled a pokoj při odchodu opět zamkne – pokud si to uživatel přeje.

3. pomoc při vyřizování běžných záležitostí, o které uživatel požádá, a které si uživatel nezvládne vyřídit sám

např. Běžné nákupy a pochůzky:

- Zahrnuje: sepsání nákupu dle požadavků uživatele služby, popřípadě telefonická objednávka nákupu, obdržení finančního obnosu určeného k nákupu od uživatele, cesta do obchodu a z obchodu, vlastní nákup, vyúčtování nákupu, předání účtenky, vrácení peněz uživateli.
- V pokoji uživatele může být zaveden sešit, do kterého pracovník zaznamená datum a vlepí účtenku nákupu, a podpisem stvrdí správnost údajů. Tento postup je blíže popsán v individuálním plánu uživatele.
- V případě zhoršeného zdravotního stavu uživatele a na základě jeho souhlasu, popř. zplnomocněných rodinných příslušníků, je zaveden sešit s přehledem spotřebovaných a zbývajících financí spolu s účtenkami – v tomto případě se pracovník řídí podle směrnice Hospodaření s finančními prostředky uživatele“. Tento sešit s financemi je uložen v trezoru v kanceláři pracovníků v sociálních službách
- Pracovníci nejsou oprávněni disponovat s platební kartou uživatele.
- Při předání nákupu uživateli pracovník společně s uživatelem provede vyúčtování financí a provedou kontrolu.
- Nákup základních potravin je zajišťován v nejbližším obchodě a je vyúčtován s ohledem na časovou dotaci, která na zajištění tohoto úkonu je potřeba
- Vyzvednutí receptu u lékaře, v lékárně, v prodejně zdravotnických potřeb, vyřizování záležitostí uživatele na úřadech, objednávání a vyřizování kompenzační pomůcek. Do doby provedení úkonu je započítána cesta na místo určení, doba jednání nebo čekání a cesta k uživateli, pokud se k němu vrací.

h) výchovně vzdělávací a aktivizační činnosti

1. uživatel odlehčovací služby se může zúčastnit všech pořádaných akcí, besed a přednášek nebo pracovat v keramické dílně. Tyto činnosti mají za cíl nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností. Jde o činnosti, které jsou provozovány v DPS.

- **Cvičení paměti**
- Vzdělávací činnosti: besedy, přednášky a akce pořádané různými organizacemi. (např. Klub seniorů, Hospicové hnutí, Charita, církve)

- aktivizační činnosti organizované v rámci DPS
- práce v keramické dílně – Šikulky
- muzikoterapie.

2. personál poskytne uživateli podporu při zajištění chodu domácnosti

Fakultativní činnosti

1. Dovoz autem

Pomoc s nástupem a výstupem uživatele z vozu, včetně použití speciální plošiny pro invalidní vozík, manipulaci se zavazadly uživatele, kompenzačními pomůckami a vlastní jízdu autem. Pracovník upozorní uživatele, že se musí připoutat. Pokud tuto činnost nemůže uživatel zvládnout sám, pracovník ho upozorní, že s ohledem na pravidla silničního provozu mu pomůže s připoutáním bezpečnostními pásy. Dovoz je s uživatelem vždy předem dojednáán a to s dostatečným časovým předstihem – minimálně 2 dny.

Výše úhrady za poskytnutí odlehčovací služby

Maximální výše úhrady za poskytování odlehčovacích služeb činí:

- a) 130 Kč za hodinu, podle skutečně spotřebovaného času nezbytného k zajištění úkonů, za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a), b), písm. c), bodě 2 písm. e) až h); pokud poskytování těchto úkonů, včetně času nezbytného k jejich zajištění, netrvá celou hodinu, výše úhrady se poměrně krátí,
- b) za úkon uvedený v odstavci 1 písm. c) bodě 1 je stanovena cena ve výši 75 Kč včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy.
- c) 210 Kč denně celkem za úkony uvedené v odstavci 1 písm. d), včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování.

V Novém Městě na Moravě dne: 19. 4. 2017

.....
Ing. Mgr. Hana Janů
ředitelka NSS

Účinnost předpisu: od 19. 4. 2017

Časová působnost – na dobu neurčitou

Tato metodika nahrazuje metodiku ze dne 1. 7. 2016

Vypracoval: Bc. Jana Smrčková, Bc. Marie Dufková